

Rabbi Mandel Partnership Dedicated
לזכות רפואה וישועה מרדכי בן שרה רינה
לזכות ר' מאיר בן לאה

BITACHON WEEKLY

שופטים

MENUCHAS HANEFESH

NOTHING IS IMPOSSIBLE

THE KEY TO ANSWERED TEFILLOS

THE POWER OF POSITIVE THINKING

RECOGNIZING YOUR POTENTIAL

by Rabbi Yehuda Mandel

TO RECEIVE BITACHON WEEKLY BY EMAIL SEND A
REQUEST TO: weeklybitachon@gmail.com

AND NOW IN SPANISH bitajonsemanal@gmail.com

For Dedications call
(732) 363 - 1180

The Weekly Vaad can be heard

on Kol Halashon
(718) 906 - 6400
Option 1, 4, 93

www.kolhalashon.com

And now available on:

Bitachon Hotline
"A Life of Bitachon"
(732) 719 - 3898

Rabbi Mandel can also be heard on Kav Hashgacha Pratis 518-613-0140
Yiddish #122 Hebrew #222 English #322

The new edition of Bitachon Weekly is researched and edited by
Rabbi Yaakov Shur

לזכרון עולם בהיכל ה'

לזכר נשמות

נחמן בן זאב קהת משה
יטלא בת יהודה
אהרן בן יהודה אריה הכהן
טאבא בת ביילא
שרגא פייבל בן משה יוסף
גבריאאל בן פנחס
רחל בת נחמן
משה בן פנחס

לזכותן של

שרה יהודית בת ביילא
חיה פערל בת ביילא

BITACHON WEEKLY

שופטים תשפ"ד

IN THIS ISSUE

- THE *TACHLIS* OF A PERSON IS TO BE *MASHPIA* ON OTHERS
- THE *TORAH* IS INTERESTED ONLY IN YOU
- DON'T "*CHAP HISPA'ALUS*" FROM "*INSURMOUNTABLE*" ISSUES
- A PERSON NEEDS TO SHOW A SERIOUSNESS TOWARDS *ELUL*
- *ELUL* IS A TIME TO FEEL SPECIAL AND TO THANK HASHEM
- ALL YOUR *YISSURIM* ARE YOUR BEST FRIENDS ON *YOM HADIN*
- DO YOU WANT TO BE *ZOCHE B'DIN*? WORK ON *AYIN TOVA!*
- THE BIG THING IN *NOVARDOK* WAS BEING *ANAVIM* AND AN *EIDELE YID*
- A PERSON WHO WORKS ON HIS *MIDDOS* IS RESPECTED BY HIS WIFE
- START JUST THANKING ALL DAY, AND SUDDENLY BIG *YESHUOS* WILL START COMING
- ANGER IN THE HOME AFFECTS THE CHILDREN
- STORY OF THE *ALTER* FROM *SLABODKA*
- STORIES OF *NOVARDOK ELUL IN NOVARDOK*

פרשת שופטים

ולא ימס את לבב אֶחָיו כְּלָבּוֹ כ ה The *Tachlis* of a Person Is to Be *Mashpia* on Others

It would seem to us self-understood that the: רַךְ הַלֵּבָב (soft-hearted) should stay away from battlefield because of his soft heart. So why does the *Torah* specify: וְלֹא יִמַּס אֶת לִבְבּוֹ אֶחָיו כְּלָבּוֹ "because he melts the hearts of **others** like his own"? Here we see the great magnitude of our influence on others. Similarly, only by a: מְסִית (one who persuades **others** to do *Avoda Zara*) does the *Torah* say: לֹא תַחֲמֹל עָלָיו וְלֹא תִכְסֶה עָלָיו not to have *Rachmanus* in him, again and again. Even the worst *Rotze'ach* (murderer) and *Oved Avoda Zara* doesn't get a: לֹא תַחֲמֹל ("have no pity on him"), only a: מְסִית, because the *Tachlis* of a person is to be *Mashpia* (have positive influence) on others. If one knows only *Alef-Bais*, one should already try to teach it to others. Just like being *Mashpia* (influencing) in a negative way is the worst of the worst, so is

Causing another person to do even a small Mitzva, is much more Chashuv than doing a much bigger Mitzva yourself.
- R' Yosef Shalom Elyashiv²

being *M'zakeh* the *Rabim* (positive influence) the most unusual thing a person can dream of. (*Alter of Kelm Zatzal*). **

People underestimate the importance of *Zikkui HaRabbim* and how the *Neshama* thirsts for more and more *Zikkui HaRabbim*. Who knows how many sad issues in life exist because one's mind isn't sufficiently involved in how one can be *M'zakeh* the *Rabim*. Who knows how many *Neshamos* of non-religious Jews are crying in *Shamayim* to be saved from their (spiritual) misery, which is worse than the (physical destruction of the) Nazi Holocaust? ***

The *Torah* Is Interested Only In YOU

This week's *Parsha* enumerates three types of people who leave the army, the reason being so that others shouldn't take over what they began producing: 1. a newlywed who does not yet have children, 2. someone with a new house, 3. someone with a new vineyard. Why does the *Torah* state that the whole

¹ חכמה ומוסר (ספר שלם בתורת היראה והמוסר, אשר דלה רבי שמחה זיסל זיו, הסבא קדישא מקעלם, מתורת רבו הגאון רבי ישראל מסלאנט, ערוכים מכתב יד קדשו, ניו יורק תשי"ז, עמ' תט, ד"ה אחרי) אחרי הדברים האלה תראו דבר נפלא מה שיוצא לנו מזה, הנה כבר הודענו לכם הערה נפלאה מאד למבין כמה גדול כח המוסר אשר הוא עסק התקרבות האדם אליו ית', ולהנצל מיד יצה"ר המסית לו להדיחו ממנו ית' וכו', והערנו אם התורה שחסתה כ"כ על קיום האדם, אף רשע כמו רוצח, ונתעטרו ישראל בעטרת רחמנות, רחמנים בני רחמנים, ועם כל זה הזהירה התורה מבלי לרחם על מסית ומדיח, ואדרבה להתאכזר עליו, ומושיבים בסנהדרין שלו בלתי רחמנים, מבהיל לב האדם המבין עד היכן הדברים מגיעים, אכזריות שהזהירה ההורה, ולמה? כי בקש להדיחך! ויצא לנו מזה דבר חדש, כי לבד כח המוסר שמביא את האדם לידי קיום התורה, זולת זה למוד המוסר גופו, לבד מה שמביא בסוף, בשעת מעשה גופיה גדול מאד, כמו במסית, אף שהניסת לא עבד עבודה זרה, עכ"ז דין מסית עליו בבקשתו להדיחו, ההיפוך בבקשתו להתקרבות לו ית' בלמוד המוסר (לבד הקיום) מרובה מדה טובה הרבה ממדת פורעניות, וקצרה דעת האדם לחשוב שכר למוד המוסר תיכף ומיד בעת הלמוד (ומכ"ש בעת קיומו מה שקבל עליו).

² הערות רבינו הגרי"ש אלישיב זצוק"ל על מסכת סוטה (שיעורי מרן רבן ומאורן של ישראל הגאון רבי יוסף שלום אלישיב זצוק"ל, מהדורא חדשה ירושלים תשעד, עמ' מב) מי גרם לראובן שיודה יהודה. לכאורה הודאת יהודה במעשה תמר גבורה גדולה הרבה יותר, אך כשגורם לאחר עדיף.

problem is that someone else will get what you started working on? We would think that it's not so bad, as long as the children, the house, and the grapes are here. But the *Torah* doesn't seem to care about how your effort affects others. **The *Torah* wants the individual to remain *Chashuv* by being the person who started his undertaking.** ****

From here we see how *Chashuv* is each individual. בְּשִׁבְלֵי נְבָרָא The entire universe was created just for ME. Even if he isn't needed, he is still *Chashuv*, since he is a doer. We don't want other people being *Rosh Yeshiva, Melamed, Baal Tzedaka, Baal Chesed* in your place, because each *Yachid* (individual) is indispensable. The *Torah* is interested only in **YOU!** You come first! ***** This is just the opposite message of the previous *Passuk* about the: soft-hearted person who must leave the battlefield because he causes others to be like him, where it seems that all we care about is how we affect others, and his incompatibility is disregarded. Some people

Since Gadlus HaAdam is of paramount importance, you can rest assured that there is a special Yetzer Hara that tries to pull you down, and convince you that you're no-good. Never believe this, no matter how true it seems to be

need to be told that "*Kiruv*" and "giving" is everything, while others need to be told: עֲשֵׂה צְדָקָה בְּכָל עֵת זֶה הַזֶּן בְּנֵיו וּבְנוֹתָיו כְּשֵׁהם the greatest charity begins at home; i.e., when you just take care of yourself, you are the greatest *M'zakeh HaRabbim* and *Baal Tzedaka*.

סוֹס וְרָכַב עִם רַב מִמֶּךָ לֹא תִירָא מֵהֶם וְגו' אֵל יִרְךָ לְבַבְכֶם אֶל תִּירְאוּ וְאֵל תִּחְפְּזוּ וְאֵל תִּעַרְצוּ מִפְּנֵיהֶם כ א-ג

Don't "*Chap Hispa'alus*" From "Insurmountable" Issues

In the *Parshiyos* of *Va'eschanan, Eikev, Re'eh, and Shoftim*, we have constant repetition not to be afraid; and for us this means not to "*Chap Hispa'alus*" from so many "insurmountable" issues. Life is full of "impossible" situations. *Rashi* says³: you are big, but they are bigger, i.e. never look at yourself as zero. You are also plenty strong. Not chapping *Hispa'alus* in *Novardok* was a constant *Avoda*. Similarly, the *Chovos Halvavos* in *Shaar HaBitachon* says⁴ many, many times the same *Yesod*: do not have any fear, and: do not become broken, again and again.

³ רש"י בפרשת עקב עה"פ עה"פ אתה עבר היום את הירדן לבא לרשת גוים גדלים ועצמים ממך (ט א) אתה עצום והם עצומים ממך.

וברש"י שם עה"פ וירשתם גוים גדלים ועצמים ממך (יא כג) אתם גבורים והם גבורים מכם, שאם לא שישאל גבורים, מה השבח שהוא שמשבח את האמוריים לומר 'ועצומים מכם', אלא אתם גבורים משאר האומות, והם גבורים מכם.

⁴ חובות הלבבות שער הבטחון (פתיחה) אמר המחבר: מפני שקדם מאמרנו בחיוב קבלת עבודת האלקים, ראיתי להביא אחריו מה שהוא צריך יותר מכל הדברים לעובד האלקים יתברך, והוא הבטחון עליו בכל דבריו, בעבור מה שיש בו מן התועלות הגדולות וכו', ומהן, שהבטחון באלקים יביאנו הבטחון עליו שלא יעבוד זולתו, ושלא יקוה לאיש, ולא ייחל לבני אדם, ולא יעבדם להתרצות אליהם, ולא יחניף להם, ולא יסכים עמהם בבלתי עבודת האלקים, ולא יפחידהו ענינם, ולא יירא ממחלקותם, אבל יתפשט מבגדי טובותם וטורח הודאתם וחובת תגמולם, ואם יוכיח אותם לא יזהר בכבודם, ואם יכלימם לא יבוש מהם ולא ייפה להם השקר, כמו שאמר הנביא (ישעיה נ ז) 'וה' אלקים יעזר לי על כן לא נקלמתי על כן שמתי פני פחלמיש ואדע כי לא אבוש, ואמר (יחזקאל ב ו) אל תירא מהם ומדבריהם אל תירא, ואמר (שם) מדבריהם אל תירא ומפניהם אל תחת, ואמר (ירמיה א ח) אל תירא מפניהם, ואמר (ירמיה א יז) אל תחת מפניהם, ואמר (יחזקאל ג ט) כשמייר חזק מצר נתתי מצרך לא תירא אותם ולא תחת מפניהם.

אלול

A Person Needs to Show a Seriousness Towards Elul

If you habitually make telephone calls, asking your *Rabbeim* and friends how to deal with *Elul*, you have achieved a princely friend and unending *Melitz Yosher* (advocate) i.e., the holy month of *Elul*, and Hashem will be proud of you. We have no idea how much *Kaporas Avonos* (even the worst ones) and tremendous greatness you are *Zoche* to, by just showing a seriousness towards *Elul*. אַשְׁרֵיךְ! How lucky you are! **

אָנִי לְדוֹדִי וְדוֹדִי לִי שִׁיר ו ג

Elul Is a Time to Feel Special and To Thank Hashem

Elul is a month of love, and it stands for: אָנִי לְדוֹדִי וְדוֹדִי לִי שִׁיר ו ג "I am my Friend's, and my Friend is mine". And a personalized love: אָנִי לְדוֹדִי "I" am my Friend's (singular) not a *Rabim* (plural).

Just me and Hashem. חַיִּיב אָדָם

לֹוֹמֵר בְּשִׁבְלִי נִבְרָא הָעוֹלָם סְנֵהֲדָרִין לָז

א **every person is obligated to**

say: "The entire universe was created just for ME". It is a

time to feel special, and to thank Hashem until you're: שִׁכּוֹר drunk from thankfulness for every breath of air, and every drop of delicious food, *Torah*, *Mitzvos*, a wife, a chavrusa, and all those wonderful *Mitzvos*. ***

This is how a *Yid* goes to the most-scary judgment in court. When you are best

The entire universe hinges on the power of a Tzelem Elokim, and depends how much Chashivus he gives to himself, and to the power of his Torah, his Tefila, and his Ma'asim Tovim. The more you believe in something, the more it works for you

friends with the judge, and always thanking Him and **appreciating how great He made you, then you're bound to win. Then you'll be ready for A FUTURE LIFE LOADED WITH GOOD SURPRISES in Ruchaniyus and Gashmiyus. The more you thank, the more you get!! Don't be stingy! Be lavish and hearty with those praises and Thank You's! Learn from Dovid HaMelech!** ****

Don't forget to thank Hashem for all those horrific habits, like forgetfulness and losing things, and even slight inconveniences, like people who irk you. All your painful mistakes, your social anxieties, and lack of *Kavod* from loads of people, etc. In *Shamayim*, these tiny pains are considered terrible. They are your *Glick* (good fortune) in life, since they take away your worst sins, and you don't get sick, as they were already: מְכַפֵּר atone on you. ****

All Your Yissurim Are Your Best Friends on Yom HaDin So on Yom HaDin, thousands of Malachim for forgetfulness and inferiority, depressive panic attacks, and hard situations are reaching to you to save you, and give a great

future; ESPECIALLY IF YOU APPRECIATE THEM! *****

You love your *Yissurim* because *Chazal* say⁵ that 40 days without *Yissurim* can take away one's entire *Olam HaBah*, *Chas V'shalom*. Even when a *Rasha* has pain, like while he embarrasses himself by

⁵ ערכין טז ב, דתניא דבי רבי ישמעאל, כל שעברו עליו ארבעים יום בלא יסורין קיבל עולמו.

carrying away a stolen sheep, he pays less when they catch him (*Gemara*⁶) even though **he himself made his sin painful!** *****

So thanks a million for every tiny inconvenience, such as missing the bus/ plane/ wedding/ *Vort*. I'm so happy! So much *Kapara* going on in my life for being a *nebach/ Bat'lan* (loafer). ****Most Important**** Thank Hashem a

million times because you aren't like all those "lucky" people **who you tend to envy.** *****

That *G'vir*, that *Tzaddik*, that *Chashuva* person, that brother or sister who's more capable or **popular**, or has a nicer and/ or frummer family than you. Or he has more kids, or gets along better, etc. Give special thanks for **not being like those you tend to envy**, and you'll be *Zoche* to the greatest *Schar* in *Olam HaZeh* and in *Olam HaBah*. *****

Say thank you for all your mistakes, and

When you believe that Hashem loves you tremendously and therefore sends you small Yissurim, then Hashem treats you better

when you say *Gam Zu L'tovah* you actually change evil to good. (*Maharal*⁷). I've seen this many times. When I just lost opportunities, by saying *Gam Zu L'tovah*, all of a sudden there are much greater opportunities.

Do You Want to Be Zoche B'din? Work on Ayin Tova!

STORY OF R' AHRON BELZER ZATZAL ESCAPING FROM THE NAZIS Y'MACH SH'MAM

When R' Ahron Belzer came to Cracow, he was in terrible danger. "Der Sturmer" (a prominent German newspaper) had a group of pictures of Rabbiners (*Rabbonim*) who were the "Most Wanted" by the Nazis. The *Rebbe's* of *Satmar*, *Munkatch*, and *Gur*, and the biggest picture in

the middle was of R' Ahron Belzer! As soon as he came to Cracow, everybody knew that he had arrived! **

There were Jews who became *Kapos* and Jew haters, *Rachmana Litzlan*, since it was survival for them to bribe their German

⁶ ב"ק עט ב, אמר רבן יוחנן בן זכאי, בא וראה כמה גדול כבוד הבריות, שור שהלך ברגליו חמשה, שה שהרכיבו על כתיפו ארבעה.

⁷ מהר"ל (נתיבות עולם, נתיב הבטחון, עמ' רלג-ד) ולפיכך אמר רבי עקיבא כל מה דעביד רחמנא לטב, כלומר כי הוא בוטח בה' כי מה שנעשה לו לטב עביד ומחמת בטחונו בו יתברך נעשה לו הדבר ההוא לטובה דבר שהיה נראה רע וכו'. והוא יתברך אשר עושה ניסים לצדיקים ששמו בטחונים בו יתברך, היה גורם שהיו מאמינים כי ההצלחה היה גורם נחום איש גם זו וכו'. ונראה כי מה שאמר גם זו לטובה ולא אמר גם זה, כי רצה לומר אף אם נראה לו פורעניות היותר גדול, הש"י עושה ממנו טובה, וזה נרמז בלשון זו שמספרו י"ג, כי הווי הגמור הוא י"ג לכך היין שמביא אוי ואבוי ויללה (כמו שאמר למי אוי ולמי אבוי וגו' לכך כתיב בפרשת נח אצל היין י"ג וי"ן, להורות כי היין מביא כל ווי שהם י"ג) ונתבאר במקום אחר כי אלו י"ג וי"ן הם הפך הטוב הגמור, שהטוב הגמור הוא י"ג (ודבר זה אמרו במסכת תענית אצל ר"א בן פדת שנתן לו הש"י י"ג נהרתא משכי שמן אפרסמון, ובארנו דבר זה אצל להנחיל אוהבי יש, כי הם נגד י"ג מדות שהם מדת טובו של הש"י, והפך זה הוא ווי הגמור ג"כ י"ג) ולכך הוא"ו שהוא לשון ווי הוא י"ג במספרו. ולכך יאמר גם זו לטובה, ר"ל שגם זו שאם נראה פורעניות וצרה גדולה שהוא י"ג כנגד י"ג וי"ן, על ידי הבטחון בו יתברך נעשה לטוב הגמור, כי הבטחון בו יתברך עדי עד ויכול הוא יתברך שיהיה זה לטובה, ולכך אין לך את שנקרא את ההפך כמו הוא"ו שנקרא אות ההפך, דבר זה מורה כי הוא יתברך הדבר שנראה רע הגמור, יכול לעשות ממנו הטוב הגמור, וכל זה מפני שהוא יתברך אחד ובידו הכל, ולכך מן דבר שנראה רע גמור עושה ממנו הטוב הגמור. ולכך מספר אחד מספרו ג"כ י"ג כמספר וא"ו, ולכך היה נקרא נחום איש גם זו, כי נרמז הכל בלשון זו. והבן הדברים שהם עמוקים ואמיתים.

כמה גדול מדת הבטחון שבטחים בו יתברך בכל לב, עד שכל הדברים נעשים לו לטובה כמו שהיה אצל ר"ע ואצל נחום איש גם זו. כי מפני שהוא היה בוטח בו יתברך שיציל הש"י אותו כי הכל יכול, וכמו שאמר (ישעיהו כו ד) בטחו בו עדי עד, כלומר שאף שרואים וחושבים כי כבר אבדה תקותם אל יתיאש רק יהיו בוטחים בו עדי עד כי הש"י יכול להושיע אותם, וכאשר שם בטחונו בו אז על הש"י להציל אותו כאשר שם בטחונו בו יתברך.

superiors. The worst of the worst, a professional “*Mosser*” (informer) and *Rasha M'rusha* was Samuel Spitz. Of all people, the *Rebbe* asked that Samuel Spitz be brought to him! The chutzpadik Samuel Spitz laughed, and said: “I never helped a Jew, and you can expect to be in big trouble soon.” His German superiors were actually in the room with him! ***

The *Rebbe Zatzal* told him that at this point he is loaded with enemies because of his wickedness, but if he turns around and helps the *Rebbe* hide, then all the Jews will love him. Samuel Spitz made a drastic turnaround, and became the *Rebbe's* biggest *Chassid*, who went out of his way to save him. He complained that the *Rebbe* should get a much bigger and more comfortable quarters. He made sure to wash his hands every time he came inside to see the *Rebbe!* ****

He started helping other Jews, including getting food for the *Rebbe's* family members who were starving in Premishlan. On *Simchas Torah*, they gave him the *Aliyah* of *Cohen*. The greatness of R' Ahron Belzer *Zatzal* we don't understand, but I would suggest that a person who during his entire life was always praising and seeing good even in the worst *Reshaim*, is *Zoche* to actually make such a thing happen in *Olam HaBah*. *****

My brother-in-law, R' Mordechai Feder *Zatzal* was a close *Chassid* of his, and he told me that all the many *Madregos* of R'

Ahron came from his extreme *Ayin Tova*. My sister, Rochel Feder ע"ה, used to write letters to Hashem, and in her letters, she used to work hard on being *Dan* the weirdest people *L'kaf Zechus*. When she was *Niftar*, tremendous miracles happened in our family, beginning on the day she was *Niftar*. *****

R' Ahron said that just like we need to be: עמל (toil) on a *Shver* (hard) *Rambam*, so we need to try to answer a “*Shver* (hard) *Yid*”. R' Isser Zalman Meltzer *Zatzal* was also *Osek* in this type of *Avoda*.

לבלתי רום לבבו מאחיו וגוי למען
יאריך ימים יזכ

The Big Thing in Novardok Was Being *Anavim* and An *Eidele Yid*

An *Anav* lives long, as it says: וְעֲנִיִּים יִרְשׁוּ אֶרֶץ תְּהִלִּים לְזֵי יֵא the humble will inherit the earth (and delight in abundant peace). Look what happened to *Rechavam ben Shlomo* when he spoke arrogantly. He lost the ten *Shevotim*. The big thing in *Novardok* was being *Anavim* and an *Eidele Yid*. *Teshuva* and *Hachna'a* go

together. (*Rambam*⁸). By them, their *Hachna'a* wasn't being a piece of butter; i.e., since everyone scares you. It was real! Speaking softly is true *Yiddishkeit*, like it says: וְקוֹל קוֹל יַעֲקֹב תוֹלְדוֹת דָּבָר כֵּן the voice is the (distinctive) voice of *Yaakov*. **

When R' Ahron Belzer *Zatzal* found out about the high level of *Tz'niyus* of Hungarian Jews, he said that as soon as the war is over, he'll try very hard to bring

A person should always be oozing with love and Ayin Tova on all of mankind, just like Hashem tolerates the worst Reshaim and always gives a chance for Teshuva

⁸ רמב"ם הלכות תשובה (ז ח) בעלי תשובה דרכן להיות שפלים ועניים ביותר. אם חרפו אותן הכסילים במעשיהם הראשונים, ואמרו להן אמש היית עושה כך וכך, ואמש היית אומר כך וכך, אל ירגישו להן, אלא שומעין ושמחים, ויודעין שזו זכות להם, שכל זמן שהם בושים ממעשיהם שעברו ונכלמים מהן, זכותם מרובה ומעלתם מתגדלת.

those *Madregos* to his own *Chasidim*. Instead of being "*Shtoltz*" (high-headed) and playing down the accomplishments of those *Yidden*, and being boisterous over his own accomplishments, he was *Mach'nia* (humbled himself)! *Novardok* admired such type of *Hachna'a*. A famous *Novardoker Rosh Kollel* was overheard saying: "I need to improve myself!"

A Person Who Works on His *Middos* Is Respected by His Wife

STORY

A *Chashuva* eyewitness saw an old *Novardoker* baking matzos in the Polish Shteibel Matza bakery. Those days, they used forks to put holes in the matzos, and this was important for air to enter the matzos. His *Rebbetzin* decided to get involved, and she became "*Ah Gantzer Macher*", commanding like a sergeant: "Do it this way!" "Do it that way!". When her husband tried to say his opinion, she screamed at him and told him to go back to the *Bais Medrash!* **

This *Novardoker* was not a push-over. He had been in Siberia, and he was one of the *Rosh Yeshivos* in the Pinsk Yeshiva together with the Steipler. But with his wife he acted like a wimp. I was once on the telephone on a conference call with a *Novardoker* and his wife on the other end. He was telling me a story, and his wife constantly interrupted; he always backed down and allowed her to dominate. ***

He wasn't a pushover either. He was a *Chashuva Menahel*, and he had been R' Galinsky's chavrusa in Bialystok. But in his wife's presence he turned to mush! The son of a *Novardoker* told me how his mother would scold his father, and the father would

lower his voice and apologize with *Hachna'a*. She kept pouring her wrath, and he kept apologizing like a broken record. ****

This same person once disappeared from home for about 8 months since he felt he needed *Chizuk* in *Bedidus* (seclusion). His wife was totally behind him. A person who works on his *Middos*, in the long run is respected by his wife, and he can get away with such an outrageous disappearance.

איזהו עשיר השמח בחלקו!!

Start Just Thanking All Day, And Suddenly Big *Yeshuos* Will Start Coming
Besides the simple *Pshat*, we can say (at least: *בְּדַרְךָ רָמַז* as a *Remez*) do you know

who becomes rich? A person who is happy with what he already has. It has been tested and proven that **people who weren't getting anywhere despite all their *Tefilos* for *Refua*, *Parnasa*, relationships... started just thanking all day and suddenly big *Yeshuos* started coming!** *****

Happiness breeds more happiness. Wanting, wanting and wanting all day can breed even more wanting and going

nowhere, *Chas V'shalom!*

Anger In the Home Affects the Children
He NEVER got angry. R' Chaim Mordechai Wainkrantz *Zatzal* told me that a parent must **never** get angry. R' Chaim Mordechai also had a not-so-easy situation by far, yet he was pure-calm always. I know a *Bachur* who was an unusually *Geshmaka* child from a beautiful family. He was known to be fearless and full of *Chen* (appeal). As he got older, he confided to me that he's getting more and more scared of all kinds of fears, like going on an airplane, etc. *****

His father is an A-1 *Ben Torah*, but he

With bad Middos you cannot be M'chanech children.
- R' Nosson Wachtfogel *Zatzal*

screams a lot at home. This answers everything. Many men and women should take a year off from their *Hasmada*, or heavy work schedule, or many *Tzeddakos* and *מְעֻשִׂים טוֹבִים* charitable deeds, and give a lot of *Koach* into licking *Ka'as*, or else their kids (and often grandkids) will suffer internally from all kinds of maladies, because their parents never gave special attention to their own *Middos Ra'os* (bad *Middos*). *****

It pays off! **Not addressing our Middos is simply not fair to the kids, because they'll be: יִרְשׁוּ (inherit) the weakness of their parents, and it can hurt their Ruchaniyus and/or Gashmiyus; and with all kinds of sad and weird symptoms.** *****

Each kid reacts to tension in his own way. Working on *Middos* needs loads of *Mussar* on the needed subject, and plenty of guidance and telephone calls to *Rabbonim* or *Mashgichim* or therapists, or simply smart practical minded friends. וְתִשׁוּעָה

יד And a *Yeshua* comes from lots of advice. *****

The Parents' Working on *Bitachon* Affects the Children's *Simcha* Level

Even if there is no *Ka'as*, nervous tension can hurt kids. This parent's working on *Bitachon* affects the children's *Simcha* levels. **When kids have all kinds of fears and tensions it can be easily be tracked to the parents.** Yet, we have to be *Dan* parents *L'kaf Zechus* since they aren't (yet) living in a world where

The best thing you can do for your child (or Talmid) is to show your own control over yourself. When you are involved in disciplining others, you don't realize how your own age-old Ga'ava, Ka'as, Ak'shanus, and taking N'kama gets involved

Bitachon and *Middos* are #1. In our society, only hard work to earn a living and learning with *Hasmada* is important; and that's plenty good! Indeed, *Torah* and *Zikkui HaRabbim* and hard work are also super important for *Middos*. Yet, it is often not enough. *****

The *Novardokers* all had beautiful families with normal happy kids and plenty *Bnei Torah* and *Nachas*. They would get together once a week with a *Vaad* to weed out their shortcomings, mainly in *Middos* and *Bitachon*. *****

Very often, the power of learning with *Hasmada* can bring a *Bracha* to the home. But also very often, *Middos* come first, no matter how much you love to learn. The *Gr"a* learned *Torah* more than all of us, and yet he said⁹: עֵיקָר חַיּוּת הָאָדָם: שְׁבִירַת הַמְדוּת וְאִי לֹא לָמָּה לוֹ חַיִּים the main existence of a person is for *Shviras HaMiddos*, and without it, what is the point of living?! There are tons of people who pay dearly, *Rachmana Litzlan*, because *Middos* isn't #1 in their lives. Your

body and your soul can be in grave danger, *Chas V'shalom*, if you don't work on *Middos*.

Story of the Alter from *Slabodka*

R' Ben-Tzion Kuk *Shlita* was a *Yasom*, and R' Zevulun Graz *Zatzal* became his mentor. He noticed how R' Zevulun *Zatzal* was always doing everything with tremendous *Simcha*, and he asked him why. He answered that when he was a bachur learning in *Chevron*, the *Alter* of *Slabodka* came over to him after first *Seder*, and he called him a *Tzadik* and a

⁹ הגר"א בפירושו למשלי עה"פ החזק במוסר אל תָרַף נִצְרָה כִּי הִיא חַיִּיךָ (משלי ד יג) כִּי מֵה שֶׁהָאָדָם חַי הוּא כֹּדֵי לִשְׁבוֹר מֵה שֶׁלֹּא שָׁבַר עַד הִנֵּה אוֹתוֹ הַמְדָה, לִכֵּן צָרִיךְ תְּמִיד לְהִתְחַזֵּק, וְאִם לֹא יִתְחַזֵּק לְמָה לוֹ חַיִּים.

Rasha. When he asked him why, he said that the *Alter* called him a *Tzadik* because he noticed how he learned with such *Geshmak* during *Seder*, and also with *Chidushei Torah*.

He's a *Rasha* though, because he looks like he didn't do anything special.¹⁰ **

R' Zevulun *Zatzal* was: מְתַבּוֹן (contemplated) for several days, and decided that for the rest of his life, whenever he did something good, he would appreciate what he did. R' Ahron Karliner *Zatzal* said that if a *Bachur* walks in the street, and arrives home without looking at a: דְּבַר אֲסוּר (something one is not allowed to look at), he should dance for a half hour! And the reason why *Bachurim*

רבי שמואל רחובסקי זצ"ל בשמחת נישואי רבי אליעזר כהנמן שליט"א. רבי זבולון גרז זצ"ל. החתן. הסבא הסטייפלער זצ"ל, עומד - השווער רבי שלמה ברמן זצ"ל

R' Zevulun Graz (Talmid of the Alter of Slabodka and Rav of Rechovot) at the Chasuna of R' Leizer Kahanman (seated l-r) R' Zevulun Graz, R' Shmuel Rozovsky, the Chosson, R' Yisroel Yaakov Kanievsky, (standing) R' Shlomo Berman

R' Ben-Tzion Kuk, Talmid of R' Elyashiv Zatzal and Rav of Rechovot

¹⁰ שואלין ודורשיין (גליון שבועי מלא פנינים משיחותיו ותשובותיו של מורינו הגאון הגדול רבי בן ציון הכהן קוק שליט"א ראש בית הוראה הכללי ירושלים רב דק"ק אבי עזרי מרכז פתח תקוה, גליון 178, בין הזמנים אב תשפ"א) רבי זבולון גרז היה לדמות מופת בילדותו. בין שלל מעלותיו המרובות כתלמיד חכם ובר אוריין, התייחד במעלה שכמעט ולא נמצאת כמותה, הוא התלהב ושמח מכל דבר תורה ולו הקטן ביותר, בין אם היה מחדש בעצמו ובין ממה ששמע מאחרים, ולא רק חידושים אלא כל גמרא שילד אמר לו בשובו מהתלמוד תורה, וכל דיבור בתוספות או הלכה ידועה ואפילו ברכות השחר שאמר בבית הכנסת (ביהכ"ס מרכזי בעיר רחובות, הנקרא) "שונה הלכות", הכל בהתלהבות עצומה. בעידן דחידושתא סיפר כיצד זכה להגיע למעלה זו. "בעת לימודי בישיבה הגדולה בעיר חברון, באחד הימים עם תום סדר א' יצאתי מהיכל בית המדרש בכדי להתכונן לתפילת מנחה כיאות. כשיצאתי, עבר מולי הסבא מסלבודקא וחלפנו זה על פני זה. לפתע, פנה אלי הסבא מסלבודקא, נעץ בי את עיניו החודרות, ואמר: "זבולון, דו ביסט א צדיק, אבער דו קוקסט אויס ווי א רשע" (אתה צדיק, אבל פניך פני רשע!). נבהלתי מהדברים, אך כחניך סלבודקה לא איבדתי עשתונותי, ותיכף פניתי ושאלתי: "אינני יודע במה אני צדיק, אבל אם צדיק אני, מדוע פניי פני רשע?" נענה הסבא מסלבודקא ואמר: "אתה צדיק, שהרי סיימת כעת לימוד של שעות רצופות בריתחא דאורייתא בסדר א'. אבל מדוע לא מבחינים על פניך השמחה והאושר אחרי לימוד מיוחד שכזה? ואם זה לא ניכר על פניך, הרי שיש לך פני רשע!". סיים הגאון ר' זבולון ואמר: "נכנסו בי הדברים כארס של עכנאי (ארס נחש התוסס ומפעפע בגוף) ומאז ועד היום הנני משתדל בכל עת שאני עוסק בתורה, כל חידוש קטן וכל מעשה מצוה שנקרה לידי, אני עושה מתוך שמחה אדירה הניכרת כלפי חוץ.

ובספר אבא בגבורות (לר' זאב גינצבורג, ח"א עמ' 284, מקום המנוחה) בכל הדורות, בית המדרש היה מקור האושר והשמחה של עם ישראל. וכך מספר הג"ר זבולון גרז זצ"ל (אהל תורה ס"ז) הגאון ר' ישראל סלאנטער ז"ל, צוה כידוע על הסבא מסלבודקה, להקים ישיבה שמטרתה תהיה להחיות רוח שפלים ולהחיות לב נדכאים, ובדרך זו הלך הסבא. נכנסתי פעם אל הסבא, והוא גער בי: "זבולון! אתה נראה כמו רשע..." נשארתי לעמוד עד שיסביר כוונתו, ואז אמר לי: "בפנים כאלו אתה בא לכאן?! איפה הפנים השמחות שלך, הרי באת למקום של אנשים מדושני עונג...". כך נראה מדושן עונג, מורי ורבותי! אני אומר לכם, שמאז, בכל פעם שאני נפגש עם אנשים, הם מוצאים אותי עם פנים שמחות... האלטער מסלבודקה ז"ל היה צועק על כך: אתם מקטינים את עצמכם! אתם צריכים להיות מדושני עונג! והוסיף ואמר, שמי שבאמת מדושן עונג, מרגיש בישיבה כמו בגן עדן... "אכן קטנות יש כאן, כי השמחה פורצת גבולות. אין בה מקום לקטנות. וגם מי שנולד "פסיבי" (passive) ונוטה למידת העצלות והעצבות, בכח השמחה הוא יוכל להצמיח לעצמו זוג כנפיים הגונות! (מורנו המשגיח הרב וולבה ז"ל).

don't become *Gedolim* is because they don't do this! ***

Look how *Simcha Shel Mitzva* is #1 by *Chasidim* and by *Litvaks*, and how not having it, it can cause you to be a *Rasha*, or a *Rachmanus* who don't become a *Gadol* because he didn't tap into this. Perhaps this is one reason why *Dovid HaMelech* was so unique. He would learn *Torah* for the first half of the night, and then he would sing during the other half (*Gemara*¹¹) in thankfulness for the *Torah* he learned during the first half. (R' Zundel of Salant *Zatzal*¹²). *Doeg*, *Achitofel*, *Yoav*, *Avner*, *Shim'i ben Gera*, *Y'ravam ben Nevat*, and none of his contemporaries became like him (and many lost their *Olam HaBah*) because they didn't appreciate their own *Avodas Hashem* the way he did. **** For us, I would recommend 10 minutes a day to write down all the special *Torah* and *Mitzvos* you did that day.

like he was in a different world. It was a packed *Bais Medrash*, but I wonder if he had any idea of how big his audience was. I'm sure it wasn't important to him. He was a person who talked about the *Yamim Nora'im* like a real upcoming court case. And he was heavily engrossed in the details of how to deal with it. **

When you truly feel Hashem, then the rest of the world is zero to you. I heard a story about R' Ben-Tzion Bruk *Zatzal* that when he was in the process of raising money for his yeshiva during pre-war Europe, he suddenly fainted at someone's doorstep. When they revived him, they found out that he had actually forgotten to eat for 3 days! ***

I just got off the phone after talking with one of the 14 *Bachurim* from the *Novardok Yeshiva* in *Eretz Yisrael*. By just talking to him, I felt like I was in a different world. He

discussed *Elul* with a happy voice, but with utter seriousness. The biggest *Bnei Torah* and *Roshei Yeshiva* in *Eretz Yisrael* have remarked that these bachurim are uncommonly "healthy" spiritually. (They love people, but aren't afraid of them, and aren't *M'chanef* (sweet-talk) them. They are seriously concerned about each other's welfare, in *Ruchaniyus & Gashmiyus*.) **** He told me that in *Elul*, they usually learn about an hour or two of *Mussar*. And this they

Elul
means:
אֲנִי
לְדוֹדֵי
וְדוֹדֵי
לִי
More and
more
positivism
and love

NOVARDOK

Elul in Novardok

To truly enjoy this world, you need your mind in *Shamayim* (כפי הסבא זצ"ל). When R' Ben-Tzion Bruk *Zatzal* spoke in Beth Medrash Gavoha, he was so engrossed in the *Mussar Shmuess* that he was giving, that it looked

¹¹ ברכות ג ב, חצות לילה אקום להודות לך על משפטי צדקה (תהלים קיט סב) ודוד בפלגא דליליא הוה קאי, מאורתא הוה קאי, דכתיב (תהלים קיט קמז) קדמתי בנשף ואשועה? וממאי דהאי נשף אורתא הוא, דכתיב (משלי ז ט) בנשף בערב יום באישון לילה ואפלה. אמר רב אושעיא אמר רבי אחא, הכי קאמר (דוד) מעולם לא עבר עלי חצות לילה בשינה. רבי זירא אמר, עד חצות לילה היה מתנמנם כסוס, מכאן ואילך היה מתגבר כארי. רב אשי אמר, עד חצות לילה היה עוסק בדברי תורה, מכאן ואילך בשירות ותשבחות (והכי מפרש בההוא קרא להודות לך וגו'. רש"י).

¹² ספר הצדיק ר' יוסף זונדל מסלאנט (עמ' עה) ברכות ג ב, רש"י ד"ה בשירות ותשבחות. והכי מפרש בההוא קרא להודות לך וגו', עכ"ל. עיין בע"ר שמקשה, הא גם בההוא קרא דקדמתי בנשף מפורש ואשוע שהוא מלשון תפלה? ע"ש. וי"ל שזהו שרמז רש"י לתרץ בתיבת "וגומר", היינו להודות לך על משפטי צדקה, פי' שלמדתי עד חצות.

learn first thing in the morning, or else, by the time you learn *Mussar* you are already far away into your regular *Da'agos* (worries). They try to have their heads full of *Chovos Halvavos*, *Shaarei Teshuva*, and *Madregas HaAdam*, etc. They keep learning these *Seforim*, and they sit on a *Passuk* until it sinks in. *****

The idea of *Elul* is to keep your regular schedule, but in a stronger way, in *Torah* and *Tefila*, etc. I heard the same thing in the name of R' Nossen Wachtfogel *Zatzal*.

Be Gentle and *Eidel*

During *Elul*, many *Bachurim* from other *Yeshivos* would come to *Novardok*, including R' Chaim Shmuelevitz, who considered *Novardok* to be more on fire than the greatest *Baalei Mussar* of the times. When the *Bachurim* would cram together to hear a *Shiur* or *Shmuess*, the son-in-law of the *Alter*, R' Yisroel Yaakov Lubchansky *Zatzal*, would walk slowly between the rows, and **very, very** gently would tell them to be careful not to push each other. **

Being gentle and *Eidel* was a major *Novardok*

issue, despite their fire. No heavy *Kana'us* type "*Mussaring-out*" people; just *Eidelkeit*, which is the Jewish way, as is says: הקול קול יעקב תולדות כז כב the "voice" is the voice of *Yaakov*. They say that whoever heard a *Shmuess* from R' Yisroel Yaakov **had** to become a new person. Both *Slabodka* and *Novardok* had an ongoing agenda of people changing themselves completely.

(left) R' Chaim Shmuelevitz (grandson of the *Alter* of *Novardok*) and his uncle (right) R' Yisroel Yaakov Lubchansky (son-in-law of the *Alter*)

To hear a clear recording of Rabbi Mandel's shiurim, call by dialing:

USA 718 298 2077 / UK 0330-1170305 / Israel 072-398-2980 / Canada 647-797-0056

Here are the ID numbers for last week's Shiurim. When the menu starts, press 9 and the Shiur ID right away or 130# for all shiurim

Parshas Eikev 5784

Shiur ID	Duration	Language
316987	3:58	English
316990	6:09	English
316989	11:31	English
317348	43:18	English
317421	5:26	English
317422	7:56	English
318069	48:31	English
317424	4:58	English

An illustration of a hand with fingers spread, a pushpin, and a megaphone. The hand is at the top left, the pushpin is at the top right, and the megaphone is at the bottom right. The background is a light blue sky with birds and clouds.

Important Announcement

- Rabbi Mandel will be Davening every Erev Rosh Chodesh for monthly donor's of minimum \$10.
- We are starting a new list of names.
- To join please email your names to weinberger138@gmail.com or text 8482454278
- To set up a donation please click on this link <https://pay.banquest.com/shaareibitachon>
- or payments can be made via zelle congshbt@gmail.com

**Deadline for the
Erev Rosh Hashana
list is Sep. 26th
10pm**

Questions To Rabbi Mandel

Paramount Importance of *Emuna* and *Bitachon*

Question: Why is there such a focus on *Emuna* and *Bitachon* these days? Shouldn't we be learning other things?

Answer: R' Matisyahu Salomon *Zatzal* once said, that this *Dor*, the *Tikun* for their *Neshamos* is that they need more *Emuna* and *Bitachon*. In the last days of the world, there's a desperate need to excel in that area. That's why Hashem makes difficulties, because people need to excel. This is extremely important; it's the basic *Yesod* of the whole universe. You are tested: Do you believe that Hashem is good? Do you believe that He will help you? That's the #1 paramount importance. That's why people have all these issues, because Hashem wants your *Emuna* and *Bitachon*. These tests make it real, and the *Zechusim* are way more than anything else we're going to do; more than *Torah*, *Avoda*, and *Gemilus Chasadim*. By making us work on *Emuna* and *Bitachon*; by pushing us in that direction, Hashem is doing us a favor. We need it to work it out here, to work it out there, and to work it out all over.

***

Question: *L'chavod HaGaon HaTzaddik Maran HaRav* Reb Yehuda Mandel *Shlita*. I really appreciate the Rav's *Chizuk* and words of *Bitachon*. If one has *Bitachon* that Hashem is going to send him a *Yeshua*, then how can he "ask" Hashem to send him the *Yeshua*? By asking, he is showing that he does not fully believe that the *Yeshua* is coming? (see footnote below¹)

Answer: There are different *Madregos*. There's a *Madrega* that you don't even have to ask. Normally speaking, you do both, because real, real *Bitachon* is super high, not everybody is *Zoche* to it; so we do both. We ask, and we also have *Bitachon*. Especially a *Tefilla MiToch Bitachon* (*Tefila* that comes from your *Bitachon*) has a lot of power. (*Ramchal*²).

You can submit your questions to Rabbi Mandel by emailing them to questionsforrabbimandel@gmail.com

¹ ענין זה כבר נפתח בספר יוסף לקח (פירוש מגילת אסתר להגאון כמוהר"ר אליעזר אשכנזי בן כמ"ר אליה הרופא ז"ל, נדפס לראשונה בקרימונה בשנת פור"ם לפ"ק (של"ו) עה"פ לך פנחס את כל היהודים הנמצאים בשושן וצומו עלי, ד טז) ואומרה "צומו עלי" יש לדקדק, שהלא עליהם ועל בניהם וטפם הם צמים, ומאי וצומו "עלי", אבל נראה שאותה הצדקת היתה בטחת בטחון מוחלט, ולא היתה מסתפקת כלל בתשועת ה', ועם כל זה היתה מתענית ומתפללת וזועקת לה', כמו שנאמר במזמור אילת השחר שאמר רז"ל שנאמר עליה, ששם נאמר (תהלים כב ה-ו) בך בטחו אבותינו בטחו ונתפלטמו, אליך זעקו ונמלטו בך בטחו ולא בושו, ואמר כן **שלהיות אמת הבטחון בלתי הסתפק כלל, הנה הזעקה תהיה בושת וחסרון**, ולכך אמר שעם היות שלעולם כשבטחו אבותינו בך מעולם לא עזבתם, והצלתם מכל צר, באופן שלא היה להם לזעוק רק לבטוח, כי האדם כשבטוח בנדיבים, ולפעמים מפיק רצונו ולפעמים אינו מפיק, א"כ צריך ודאי בכל פעם לזעוק ולהתחנן לפני הנדיבים ההם כדי שיפיקו רצונו, אמנם כאשר הנדיבים ההם מעולם לא מנעו טובתם ממנו בכל מה שבטח עליהם, הרי הזעקה בושת וחסרון, שכנראה הוא מסתפק בנדיבים ההם אם יעמדו על מנהגם הטוב להפיק לו הרצון במה שבטח עליהם.

והנה אסתר בראותה כן אמרה שעם היות לבה בטוח בטחון שלם ומוחלט באין ספק כלל בתשועת ה' לעמו, הנה עשתה ק"ו ואמרה, הנה אבותינו לעולם בטחו בך, ולעולם הצלת אותם, אחת מהם לא נעדר, ועם כל זה אליך זעקו ונמלטו, שכיון שזעקו לא היה ראוי שימלטו מן הצרה שזעקו ממנה, הואיל שבכל מה שבטחו לעולם הצלת אותם, היה להם לבטוח ולא לזעוק, ועם כל זה שזעקו, נמלטו, ובך בטחו ולא בושו מלזעוק עם היות הבטחון שלם ומוחלט, ואם אבותינו עם היות להם הבטחון המוחלט זעקו ולא בושו, אנכי תולעת ולא איש כל שכן וק"ו. וזה אמרה אסתר פה, שלבה היה בטוח מאד מאין ספק כלל בתשועת ה', ולכן אמרה וצומו "עלי", לא עליכם ועל בניכם, כי אין לי ספק בתשועת ה', אבל כל יראתה היתה שלא תבא לידי עבירה בבואה אל המלך בלתי קריאה ובלתי אונס, ולפיכך אמרה וצומו "עלי", כלומר אתם בטוחים, ואני לבי בטוח בהצלתכם, אבל יראתי עלי, ורצתה שיצומו ויתפללו שלא תבוא לידי עבירה, ואם ח"ו תבוא, שיתכפר, שאומר צומו "עלי" כאומר "הביאו עלי כפרה".

² אוצרות רמח"ל (דרוש בענין הקיווי, עמ' רמו) וכל המקוה תפלתו עולה בלי אמצעי, לא ע"י מלאך, אלא "לישועתך" דייקא, כמו שמדבר לנכח, לא על ידי שליח, כי הוא קו הבוקע ונוקב ועולה עד ה' ממש.